

Høringsnotat - L 122 Forslag til lov om ændring af naturbeskyttelsesloven (Nye muligheder for visse anlæg og indretninger på klitfredede arealer og inden for strandbeskyttelseslinjen samt inden for sø- og åbeskyttelseslinjen)

Miljø- og Fødevarerministeriet sendte den 19. september 2016 forslag til lov om ændring af naturbeskyttelsesloven i offentlig høring med frist for afgivelse af høringssvar den 17. oktober 2016.

Lovforslaget er fremsat som en del af udmøntningen af "Aftale mellem regeringen, Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti om Danmark i bedre balance – Bedre rammer for kommuner, borgere og virksomheder i hele landet" (herefter aftalen).

Miljø- og Fødevarerministeriet har modtaget i alt 31 høringssvar fra eksterne parter, hvoraf følgende ikke har bemærkninger: Lokale- og Anlægsfonden, Ældre Sagen, Aalborg Universitet, Dansk Arbejdsgiverforening og Arbejdsmarkedets Feriefond.

Følgende kommuner, foreninger og organisationer og borgere har indsendt høringssvar: Dansk Sejlunion, Malene Savange Ringgaard, Dansk Land- og Strandjagt, Gert Johansson, Københavns Kommune, Sorø Kommune, Foreningen af Lystbådehavne i Danmark, Sammenslutningen af Danske Småøer, Danske Handicaporganisationer, Danmarks Idrætsforbund, Ringkøbing-Skjern Kommune, Faaborg-Midtfyn Kommune, Dansk Industri, Danmarks Naturfredningsforening, Danske Havne, Campingrådet, Landbrug & Fødevarer, Friluftsrådet, Praktiserende Landinspektørers Forening, Dansk Kano og Kajak Forbund, Dansk Erhverv, Varde Kommune, Akademisk Arkitektforening, KL, Dansk Byggeri og Danske Udlejere.

Mange høringssvar hilser lovforslaget velkomment og finder, at der er en god balance imellem beskyttelsen af kysterne og de foreslåede lempelser. I et mindre antal høringssvar udtrykkes der ønske om enten flere lempelser eller færre lempelser. Enkelte høringssvar vedrører sø- og åbeskyttelseslinjen.

Høringssvarene kan overordnet grupperes således:

1. Strandbeskyttelseslinjen og klitfredningslinjen

- a. *Nye dispensationsregler*
  - i. Definitionen af lovligt etablerede haver
  - ii. Anlæg og indretninger i egen have – i tilknytning til bolig
  - iii. Definition af havneanlæg og havnearealer

- iv. Ophævelse af dispensationskrav på lokalplanlagte havnearealer
- b. *Justering af dispensationsadgangen*
  - i. Anlæg og indretninger i egen have – uden tilknytning til bolig
  - ii. På og langs stranden – i tilknytning til eksisterende anlæg og inden for lokalplan - til mindre faciliteter for klubber, foreninger, institutioner
  - iii. Lempeligere dispensation adgang til turismevirksomheder for mindre anlæg i tilknytning til turismevirksomheden
  - iv. Lempeligere adgang til dispensation til turismevirksomheder for mindre anlæg uden tilknytning til turismevirksomheden
  - v. Træfortove
- c. *Ophævelse af strandbeskyttelseslinjen på havneområder og imellem by og havn*
- d. *Jordbrugserhverv og dyrehold*
  - i. Læskure
  - ii. Arealoverførsler og udstykning mhp. salg af landbrugsjord
- e. *Andre bemærkninger*
  - i. Dispensationspraksis
  - ii. Tilgængelighed for personer med handicap
  - iii. Småøer
  - iv. Genopførelse af bolig på eksisterende sokkel
  - v. Skure og mindre bygninger – størrelse

2. Sø- og åbeskyttelseslinjen

- i. Flere muligheder for anlæg
- ii. Bedre adgangsmuligheder

I det følgende gøres der rede for, hvorvidt høringssvarene har givet anledning til ændringer i lovforslaget. Foruden de ændringer, der fremgår af dette notat og de lovtekniske justeringer, som høringssvarene har givet anledning til, er der foretaget mindre redaktionelle ændringer i lovforslaget.

1. Strandbeskyttelseslinjen og klitfredningslinjen

a. Nye dispensationsregler

Definitionen af lovligt eksisterende haver:

Københavns Kommune ønsker, at adgangen til uden dispensation at etablere mindre installationer og faciliteter i tilknytning til boligen i lovligt eksisterende haver også bør gælde fremtidige haver.

Danske Udlejere er uenige i definitionen af en lovligt eksisterende have og mener, at en boligejer må have mulighed for selv at bestemme, om han vil kultivere området omkring sin bolig.

Dansk Land- og Strandjagt mener, at haver ikke nødvendigvis skal være tilknyttet beboelse, men bør kunne være fritliggende.

Gert Johansson ønsker, at haver skal kunne udvides uden dispensation med henblik på plantning af træer og buske, inddragelse af naturareal og udyrkede landbrugsarealer.

Friluftsrådet pointerer, at den foreslåede adgang til uden dispensation at plante få, enkeltstående træer uden for haven aldrig må kunne betragtes som noget, der vil kunne udvide haven.

Forslaget fra Københavns Kommune imødekommes således, at forslaget § 15a, stk. 1, nr. 2 ændres fra lovligt "eksisterende" haver til lovligt "etablerede" haver.

Friluftsrådets bemærkning imødekommes ved en tilføjelse til de specielle bemærkninger til § 15a, stk. 1, nr. 8.

Ønskerne fra Danske Udlejere, Dansk Land- og Strandjagt og Gert Johansson imødekommes ikke, da den i § 8a, stk. 2 og § 15a, stk. 4, indsatte bestemmelse alene er en beskrivelse af gældende praksis for definition af en have, og aftaleparterne ikke har ønsket at ændre den gældende definition.

Anlæg og indretninger i egen have – i tilknytning til bolig:

Danske Udlejere mener, at forslaget § 15a, stk. 3 om mindre installationer og faciliteter i egen have i tilknytning til boligen bør tilføjes "eller lignende installationer og faciliteter". Danske Udlejere ønsker, at afstandskravet på 15 meter i samme bestemmelse fjernes, da boligens placering kan gøre en anden placering mere hensigtsmæssig.

Gert Johansson mener, at tilknytningskravet på 15 meter er en fejl, da planlovsforslaget lægger op til 50 meter.

Ønskerne imødekommes ikke, da intentionen med "eller lignende" allerede fremgår af formuleringen af bestemmelsen ved brug af ordet "som". En fjernelse af afstandskravet på 15 meter imødekommes ikke, da aftaleparterne har lagt vægt på, at de installationer, der fremover kan opføres i private haver uden dispensation, skal være de installationer, der efter gældende praksis normalt meddeles dispensation til, dvs. installationer i tilknytning til boligen forstået som maksimalt 15 m herfra.

Gert Johansson ønsker, at skure uden dispensation som i bygningsreglementet også inden for strandbeskyttelseslinjen skal kunne bygges op til 50 m² og ikke kun op til 10 m².

Ønsket imødekommes ikke, da aftaleparterne i aftalen har besluttet en grænse på 10 m².

Herudover justeres lovforslagets § 15a, stk. 3 og bemærkningerne hertil, så det tydeligere fremgår, at hvis man allerede har et lovligt etableret skur i tilknytning til boligen, skal der ved ønske om opførelse af yderligere et skur i tilknytning til boligen søges om dispensation hertil.

Definition af havneanlæg og havnearealer:

Dansk Sejlunion, Dansk Idrætsforbund og Dansk Kano- og Kajakforbund mener, at havnearealer i naturbeskyttelseslovens forstand bør defineres på

samme måde eller med henvisning til havnens ordensreglement, fordi særligt mindre havne – herunder lystbådehavne – typisk ikke er omfattet af en lokalplan.

Foreningen af Lystbådehavne i Danmark ser ligeledes gerne, at ikke kun havnearealer, der er lokalplanlagt til havneformål, men også arealer, der i havnens ordensreglement er defineret som lystbådehavnens sø- og landområde, bliver omfattet af de nye muligheder.

Danske Havne ønsker en modernisering af opfattelsen af havneformål, der falder i tråd med definitioner i anden lovgivning, herunder havnelov og planlov. Dansk Havnes forslag er "erhvervs-, transport-, og turismerelaterede aktiviteter i havne".

Danske Havne ønsker desuden, at reglerne i planloven for fysisk planlægning og naturbeskyttelseslovens regler samordnes, så der sker en samlet koordinering, administration og sagsbehandling og at myndighederne koordinerer, så der er "One point of entry", når en havn skal udvide og udvikle samt lempeligere administration af arealer, der støder op til et havneareal.

I de gældende regler omfatter forbuddet mod tilstandsændringer ikke havneanlæg og de havnearealer, der ved lokalplan er udlagt til havneformål, hvorfor der – uden dispensation - kan opføres bygninger og installationer m.v. til havneformål.

Med lovforslaget gives adgang til - uden dispensation - at etablere forskellige bygninger, indretninger med videre på lokalplanlagte havnearealer uanset, om der er tale om bygninger m.v., der benyttes til havneformål.

Det har ikke været hensigten med den foreslåede formulering af § 15 b, stk. 1 at ændre naturbeskyttelseslovens hidtidige definition af, hvad der forstås ved "havneanlæg". Hensigten med den foreslåede formulering har alene været at indskrive en årelang, gældende praksis for, hvad der i naturbeskyttelseslovens forstand anses for at være "havneanlæg". Da den foreslåede formulering har givet anledning til ovennævnte bemærkninger foreslås det, at ordlyden i det væsentlige ændres til den hidtil gældende formulering således, at ordene "dvs. moler, bolværker og lignende" udgår.

Hertil kommer, at mange havnearealer allerede i dag er defineret som de arealer, som kommunerne ved lokalplaner har udlagt til havneformål. Der er desuden ikke noget til hinder for, at en kommune beslutter at lokalplanlægge for en mindre havn, herunder en lystbådehavn.

Danske Havnes øvrige bemærkninger om modernisering af opfattelsen af havneformål er ikke behandlet i aftalen og imødekommes derfor ikke.

Ophævelse af dispensationskrav på havne og på lokalplanlagte havnearealer:

Dansk Idrætsforbund og Dansk Sejlunion ønsker, at tomme havnebygninger også skal kunne tages i brug af klubber og foreninger. Københavns Kommune ønsker, at tomme havnebygninger også skal kunne anvendes til lokale aktiviteter for kommunens egne borgere og ikke kun roklubber, børneinstitutioner m.v.

Dette ønske imødekommes - dels i forslagets § 15b, stk. 2, nr. 2, hvor der tilføjes, at de nævnte mindre anlæg også kan opføres til brug for besøgende på

havnen - dels i forslaget § 15b, stk. 2, nr. 3 om ændret anvendelse af tomme havnebygninger, hvor det tilføjes, at tomme havnebygninger – udover til fremme af turismen - også kan anvendes til at understøtte de foreninger og brugere, der er nævnt i stk. 2, nr. 1 og nr. 2. Herved åbnes mulighed for, at de overflødiggjorte bygninger også kan anvendes af andre brugere end de hidtil nævnte – f.eks. lokale borgere og andre besøgende på havnen.

Malene Savange Ringgaard mener, at også baderamper og træfortove på havne til brug for børn, dårligt gående og handicappede skal kunne opføres uden dispensation.

Dette imødekommes ved at tilføje ”baderamper” i § 15b, stk. 2, nr. 2.

Danmarks Naturfredningsforening mener, at der bør være rimelig proportionalitet imellem havnens størrelse og de bygninger, som foreninger og klubber må opføre og udvide - uden dispensation - til klubhuse, opbevaringsskure med videre.

Friluftsrådet mener, at der bør skelnes imellem store og små havne, så det fortsat kræver dispensation at opføre faciliteter og anlæg på de små havne. Friluftsrådet foreslår videre, at lokalplaner for havnearealer skal fastsætte krav til udseende og materialevalg for faciliteter på havnene – og at dette skal skrives ind i planloven. Friluftsrådet mener, at der bør skelnes mellem store og meget kulturpåvirkede havne og mindre havne med et mere naturmæssigt udtryk, så der stadig skal søges om dispensation til etablering af friluftsfaciliteter og mindre anlæg på de mindre havne.

Foreningen af Lystbådehavne i Danmark mener, at adgangen til at opføre byggeri uden dispensation også skal gælde havnen selv, og at undtagelserne også bør gælde havne, der ikke er lokalplanlagte. Foreningen ønsker tillige parkering med autocampere og lignende undtaget fra krav om dispensation.

Disse ønsker imødekommes ikke, da aftaleparterne har ønsket, at der uden dispensation kan opføres visse bygninger på havne. Desuden er der allerede i dag efter planloven adgang til i en lokalplan at fastsætte krav til udseende, materialevalg m.v. i forbindelse med byggeri. Havnen selv kan desuden allerede i dag opføre byggeri på havnen, hvis det sker til havneformål.

b. Justering af dispensationsadgangen

Anlæg og indretninger i egen have – uden tilknytning til bolig:

Danmarks Naturfredningsforening foreslår, at dispensation til anlæg og indretninger uden tilknytning til boligen kun skal kunne meddeles, hvis det kan begrundes, hvorfor det ansøgte ikke kan ligge i tilknytning til boligen og foreslår, at det præciseres, at der ikke dispenseres i beskyttede naturtyper.

Friluftsrådet mener, at muligheden for at give dispensation til markante installationer i det åbne kystlandskab, som f.eks. hævede, fritliggende terrasser, der kan ses fra diger, klitlandskaber, fra stranden eller fra havet, skal begrænses ved at tilføje i bemærkningerne, at denne regel administreres restriktivt, så der ikke kan gives dispensation, hvis landskabelige, naturmæssige eller andre særlige forhold taler (afgørende) imod – ønsker, at ordet ”afgørende” slettes.

Akademisk Arkitektforening anbefaler, at der i bemærkningerne indføres en opfordring til at tage tidligere ansøgninger om dispensation med i vurderingen, når en ny dispensationsansøgning behandles. Det skal være med til at sikre, at

der ikke bliver bygget adskillelige udhuse, skurer eller pavilloner, som enkeltvis ikke skæmmer landskabet, men som i en helhed kan skæmme det landskabelige udtryk.

Danmarks Naturfredningsforenings, Friluftsrådets og Akademisk Arkitektforenings ønsker imødekommes ikke, da det af aftalen fremgår, at der skal være bedre mulighed for at opnå dispensation til mindre anlæg og installationer uden tilknytning til boligen i private haver. Hensynet til eventuelle beskyttede naturtyper som Natura 2000-områder og arealer omfattet af lovens § 3 samt hensynet til landskabet indgår efter de gældende regler i vurderingen af en ansøgning om dispensation, men de hensyn, der skal varetages, uddybes i lobemærkningerne.

Lempelser på og langs stranden – i tilknytning til eksisterende anlæg og inden for lokalplan - til mindre faciliteter for klubber, foreninger og institutioner:

Danmarks Naturfredningsforening foreslår en række skærper i forhold til de foreslåede lovændringer: Krav om lokalplan skal fjernes, så der ikke åbnes mulighed for større byggerier, lobemærkning om skovplantninger som et eksempel på eksisterende anlæg skal fjernes, det skal fremhæves i lobemærkningerne, at bebyggelserne skal have en funktionel tilknytning til friluftaktiviteter på eller ved havet, og muligheden for at opføre de nævnte anlæg på stranden på klitfredede arealer skal fjernes.

Både Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet foreslår, at bestemmelsen i forslaget § 65b, stk. 7, om, at bygninger på stranden kan overgå til andre (formål), tages ud af lovforslaget.

Friluftsrådet er desuden bekymret for landskabet og for offentlighedens adgang til stranden og ønsker som udgangspunkt at friholde de danske kyster for anlæg, men kan acceptere få og små, simple og maksimalt 2,5 meter høje faciliteter, der falder ind i landskabet. Friluftsrådet foreslår, at der først overvejes dispensation, når det er undersøgt, om det ønskede anlæg kan placeres uden for strandbeskyttelseslinjen.

Med hensyn til kravet om lokalplan mener KL, at mindre bygninger som en lille toiletbygning eller opstilling af informationsskilte, der i dag nogle gange dispenseres til, fremover vil forudsætte, at der er en vedtaget lokalplan.

KL og Københavns Kommune mener ikke, at der skal være krav om, at de omhandlede mindre faciliteter på og langs stranden forudsætter, at der er en vedtaget lokalplan og argumenterer for, at spørgsmålet om lokalplanpligt hører hjemme i planloven og ikke i naturbeskyttelsesloven.

Københavns Kommune mener desuden, at der ikke bør skelnes imellem det almene og det foreningsbaserede friluftsliv med hensyn til muligheder, ligesom KL ønsker, at den lempede dispensationsadgang på og langs stranden til mindre faciliteter også skal gælde for kommunerne.

KL mener desuden, at muligheden for dispensationer også skal gælde klitfredede arealer – og ikke kun på selve stranden på klitfredede arealer.

Ringkøbing-Skjern Kommune ønsker dels lempeligere dispensationsadgang til turismeprojekter i klitfredede områder og dels mulighed for, at nødvendige anlæg langs kysten til f.eks. kystbeskyttelse kan kombineres med eksempelvis udsigtsplatforme eller kunstinstallationer. Kommunen mener, at lovforslaget til

en vis grad giver mulighed for en sådan kombination. Ringkøbing-Skjern Kommune ønsker lidt flere muligheder for projekter af turismemæssig betydning på klitfredede arealer.

Varde Kommune opfordrer til, at lovtæst og tilhørende bekendtgørelser tydeligt tilkendegiver rammerne for etablering af besøgsfaciliteter rettet mod turister.

Akademisk Arkitektforening opfordrer til, at der i bemærkningerne til bestemmelsen skrives, at ny bebyggelse skal tage udgangspunkt i den enkelte kommunes arkitekturpolitik.

Det fremgår af aftalen, at kommunen skal tages med på råd, så det sikres, at der sker en konkret, lokal vurdering af den pågældende facilitets indvirkning på landskab og natur, herunder også en vurdering af, hvor mange af disse anlæg, der vil være plads til på en given lokalitet. Kommunen skal derfor udarbejde en lokalplan for området, hvis der ønskes en dispensation. Formålet med kravet om lokalplanlægning er således, at kommunen samlet skal tage stilling til hvor i kommunen sådanne anlæg, der ikke er til almen brug, skal ligge. Herved undgås konkrete, enkeltstående dispensationer, og offentligheden inddrages i den samlede planlægning.

Hvad angår KL's og Københavns Kommunes ønske om, at kommunerne skal have de samme muligheder for mindre faciliteter som klubber og foreninger, er dette allerede muligt i dag, i det der kan gives dispensation til mindre støttepunkter til brug for friluftslivet, hvis de er til brug for offentligheden.

Forslaget har til formål at udvide denne adgang til også at omfatte faciliteter til brug for en begrænset brugerkreds som de nævnte klubber og foreninger med aktiviteter knyttet til vandet.

Det præciseres i lobemærkningerne, at anlæggene skal have en funktionel tilknytning til friluftaktiviteter på eller ved havet eller er til brug for børns og unges friluftsliv og at anlæg skal placeres så tilbagetrukket på stranden som muligt, og skovplantninger nævnes ikke i lobemærkningerne som et eksempel på et eksisterende anlæg på lige fod med en parkeringsplads og en toiletbygning, da det ikke har været hensigten at sidestille en skovplantning med sådanne anlæg.

De øvrige forslag er ikke behandlet i aftalen og imødekommes derfor ikke.

Lempeligere adgang for turismevirksomheder til dispensation til mindre anlæg i tilknytning til hovedbebyggelsen:

Danmarks Naturfredningsforening foreslår, at der ved dispensation til turismefaciliteter i tilknytning til hovedbebyggelsen skal kunne redegøres nærmere for, at der er tale om en tidssvarende facilitet, der er et særligt behov for.

Friluftsrådet foreslår, at der ikke kan gives dispensation til markante anlæg som tennisbaner og swimmingpools og dermed, at disse elementer fjernes som eksempler fra lovtæksten. Friluftsrådet foreslår ligeledes, at det fremgår af bemærkningerne, at der først kan overvejes dispensation efter, at det er undersøgt, om de ønskede anlæg kan placeres uden for strandbeskyttelseslinjen.

Dansk Erhverv ønsker, at man i definitionen af turismevirksomheder i administrationen af loven anlægger en bred fortolkning, herunder har en forståelse af, at oplevelsesvirksomheder som fx spillesteder, festivaler,

forlystelser, attraktioner og andre, spiller en vigtig rolle i forhold til at skabe spændende oplevelser for turisterne på deres ophold langs kysterne. De bør derfor også omfattes af de nye muligheder, der ligger i lovforslaget.

Akademisk Arkitektforening anbefaler, at der indskrives i bemærkningerne, at turistvirksomhedens ansøgte udvidelse skal være i direkte relation til virksomhedens hovedaktivitet. Således at campingpladser kan få en swimmingpool, men iskiosker maksimalt kan få borde-og-bænkesæt. Det er vigtigt, at være opmærksom på, at dispensationsafgørelser kan danne præcedens. Akademisk Arkitektforening anbefaler derfor også, at der indskrives i bemærkningerne, at dispensationerne ikke er præcedensdannende.

Faaborg Midtfnyn Kommune ønsker øgede muligheder for dispensation til, at eksisterende turismevirksomheder kan udvides/udbygges inden for 100 meterzonen, ligesom der er mulighed for i den udvidede zone fra 100 til 300 meter.

Forslagene er ikke behandlet i aftalen og imødekommes derfor ikke.

Lempeligere adgang for turismevirksomheder til dispensation til mindre anlæg uden tilknytning til hovedbebyggelsen:

Danmarks Naturfredningsforening foreslår, at bestemmelsen udgår af lovforslaget.

Friluftsrådet mener, at der kun bør gives dispensation til faciliteter, der vederlagsfrit kommer offentligheden til gode. Friluftsrådet foreslår endvidere, at der kun kan meddeles dispensation, såfremt et ansøgt anlæg ikke kan placeres uden for strandbeskyttelseslinjen eller klitfredet areal.

Københavns Kommune ønsker, at den lempeligere dispensationsadgang til mindre anlæg også skal gælde for kommunerne.

Campingrådet ønsker at blive inddraget i arbejdet med den kommende bekendtgørelse om sådanne anlæg og anser den for at have afgørende betydning for den fortsatte nødvendige produktudvikling af Campingrådets virksomheder.

Dansk Erhverv ønsker, at bekendtgørelsen færdiggøres hurtigst muligt, så virksomhederne ved, hvilke udviklings- og udvidelsesmuligheder de har i den kommende tid.

Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådets forslag imødekommes ikke, da aftaleparterne har ønsket at give mulighed også for opførelse af mindre faciliteter uden tilknytning til hovedbebyggelse.

Hvad angår Københavns Kommunes forslag om faciliteter opført af kommunerne bemærkes, at sådanne faciliteter allerede i dag kan opnå dispensation, hvis der er tale om støttepunkter for friluftslivet, som er offentligt tilgængelige.

Den bekendtgørelse, der skal udmønte lovforslagets bestemmelse om turismevirksomheders mulighed for at opføre mindre anlæg uden tilknytning til hovedbebyggelsen, vil foreligge primo 2017, således at den kan træde i kraft på samme tid som lovændringen. Dansk Campingunion er inddraget i arbejdet med bekendtgørelsen på lige fod med en række øvrige interessenter på området.

Træfortove:

KL finder det vigtigt, at der også gives mulighed for etablering af træfortove gennem klitterne for at lette og styre adgangen. KL mener, at det vil være sandflugtsdæmpende, at besøgende går på fortovet frem for i klitsandet, og at det vil skabe adgang for gangbesværede.

Danske Handicaporganisationer ønsker mulighed for træfortove også på mindre befærdede naturlokaliteter med høj naturværdi.

Friluftsrådet ønsker det præciseret, at træfortove ikke skal kunne forløbe langs med stranden men kun "vinkelret" på stranden for at sikre adgang for kørestolsbrugere.

Københavns Kommune mener, at kunstigt anlagte strande m.v. skal undtages krav om dispensation til anlæg af træfortove.

Dansk Erhverv mener det er godt, at der med dette forslag lægges op til en bedre mulighed for anlæg af træfortove mv. På sigt bør det overvejes at udvide mulighederne for dette til større dele af naturområderne langs kysterne, således at tilgængeligheden til vores fælles natur bliver øget og den kan indgå som en endnu mere aktiv del af oplevelsen for turister og borgere.

KL's forslag om mulighed for etablering af træfortove ved gennembrydning af klitterne imødekommes ikke, idet aftaleparterne har lagt vægt på, at selve klitlandskabet af hensyn til risikoen for sandflugt ikke omfattes af justeringerne.

Ordlyden af forslagets § 65b, stk. 3, nr. 6 justeres, så det fremgår, at træfortove har til formål at lette offentlighedens adgang til kysten.

I varetagelsen af de hensyn, der følger af naturbeskyttelseslovens regler om strandbeskyttede arealer skelnes ikke mellem, om arealet er naturligt opstået eller kunstigt skabt, og Københavns Kommunes forslag imødekommes ikke.

De øvrige forslag er ikke behandlet i aftalen og imødekommes derfor ikke.

c. Ophævelse af strandbeskyttelseslinjen på havneområder og imellem by og havn

Danske Havne finder det positivt, at lovændringen giver mulighed for, at kommunerne kan ansøge om at få strandbeskyttelseslinjen ophævet mellem byen og havnen og mener, at det er vigtigt, af hensyn til fremtidige udvidelser, også at kunne ophæve linjen ud til siderne i forhold til havnen.

KL ønsker, at det præciseres, at muligheden for at ophæve strandbeskyttelseslinjen også gælder i tilfælde, hvor både byen og havnen ligger ud til kysten, men er adskilt af et mindre ubebygget areal.

Foreningen af Lystbådehavne i Danmark tilkendegiver, at lystbådehavne efter ordensreglementet for havnen har et klart defineret sø- og landområde – og finder det naturligt at ophæve strandbeskyttelseslinjen for alle lystbådehavne.

Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet foreslår, at der nedsættes en ny strandkommission, der skal vurdere ophævelse af strandbeskyttelseslinjen, at processen gøres transparent og omfatter offentlig høring, demokratiske beslutningsprocesser og mulighed for at klage, og at det skal sikres, at offentlighedens adgang opretholdes efter ophævelse af strandbeskyttelseslinjen og dette indarbejdes i kommuneplanen.

DN ønsker endvidere, at det præciseres, at ophævelse af strandbeskyttelseslinjen ikke kan ske på beskyttet natur, i Natura 2000-områder, skov eller i værdifuldt landskab udpeget i en kommuneplan.

Foreningen af Lystbådehavne i Danmark og Ringkøbing-Skjern Kommune ønsker, at fristen for at søge om ophævelse af strandbeskyttelseslinjen fjernes, så ordningen gøres permanent.

KL's ønske imødekommes i det væsentlige ved en præcisering af bemærkningerne til § 69, stk. 3. Der vil dog som udgangspunkt ikke kunne ske ophævelse af strandbeskyttelseslinjen på og ved små naturhavne.

Samtidig er hensynet til de landskabelige og naturbeskyttelsesmæssige forhold og særligt vurderingen i forhold til Natura 2000-områder og Bilag IV-arter præciseret i lobemærkningerne til § 69, stk. 3. Da hensigten med muligheden for at ophæve strandbeskyttelseslinjen og dermed forbuddet mod tilstandsændringer på og ved havne er, at by og havn kan bindes tættere sammen af hensyn til byens borgere og turister, må det antages, at den kommunale planlægning for arealer mellem by og havn vil tage højde for en fortsat offentlig adgang.

Det er hensigten, at kommunerne samlet skal vurdere, om der er i kommunen er havne, hvor kommunen ønsker at søge om at få strandbeskyttelseslinjen ophævet og dermed indsende én samlet ansøgning inden for den fastsatte frist. Der kan stadig søges om ophævelse efter de almindelige regler.

De øvrige forslag er ikke behandlet i aftalen og imødekommes derfor ikke.

d. Jordbrugserhverv og dyrehold

Læskure- anmeldelseordning

Landbrug og Fødevarer ønsker afklaring af, om muligheden for læskure kun skal omfatte ikke-erhvervsmæssigt dyrehold til naturplejeformål eller jordbrugserhvervets dyrehold i forbindelse med naturpleje. Hvis den udvidede mulighed kun skal gælde ikke-erhvervsmæssigt dyrehold, finder Landbrug & Fødevarer det uforståeligt, hvorfor der skal være forskel på opførelse af læskure i de angivne tilfælde i forhold til erhvervsmæssigt nødvendige læskure.

Landbrug og Fødevarer foreslår, at bestemmelsen i lovforslagets § 15a, stk. 1, nr. 10 ændres således, at det kommer til at omfatte alle former for læskure til græssende dyr – både inden for strandbeskyttelseslinjen og i klitfredningszonen.

Landbrug & Fødevarer ønsker at blive indbudt til at deltage i arbejdet med at udarbejde en vejledning med retningslinjer for opsætning, indretning og udseende af læskure.

Malene Savange Ringgaard foreslår, at § 15a, pkt. 10 om læskure til græssende dyr også kommer til at omfatte andre dyreholdere, da kommunerne ofte ikke anvender kogræsserlaug eller foreninger i forbindelse med naturpleje.

Dansk Land- og Strandjagt ønsker at læskure frit skal kunne placeres på privat ejendom uden en forudgående anmeldelse.

Efter de gældende regler kan erhvervsmæssigt nødvendige læskure til græssende husdyr opføres uden dispensation, hvis de opføres i tilknytning til eksisterende bygninger, idet placering og nærmere udformning dog skal godkendes af miljø- og fødevareministeren. Hvis en jordbruger derimod

ønsker at opføre læskure til græssende dyr, der placeres uden tilknytning til eksisterende bygninger, skal der søges om dispensation.

[Bestemmelsen i § 15a, pkt. 10 og de tilknyttede bemærkninger ændres, så det fremgår, at anmeldelseordningen om læskure også omfatter erhvervmæssigt dyrehold, men kun når græsningen sker med henblik på naturpleje.]

Arealoverførsler og salg af landbrugsjord – uden dispensation

Landbrug & Fødevarer er tilfreds med ændringen, men nævner, at der med ”mageskifte” må forstås almindelig arealoverførsel mellem landbrugsejendomme. Landbrug og Fødevarer spørger til, om arealgrænsen på 2 ha kun er knyttet til salg af jord, eller om grænsen på 2 ha også er knyttet til arealoverførsler. Landbrug og Fødevarer mener derudover, at arealoverførsler i landbruget umiddelbart burde være tilladt uden forudgående dispensation - uanset de overførte arealers størrelse.

Det fremgår af aftalen, at reglerne ændres, så der ikke længere skal søges om dispensation til arealoverførsler i jordbrugserhvervet ved mageskifte eller ved salg af mindre jordlodder på op til 2 ha. Øvrige regler om naturbeskyttelse og anvendelse m.v. af sådanne arealer ændres ikke.

[Ordet ”mageskifte” udgår, og bemærkningerne til forslaget § 15a, stk. 1, nr. 7 præciseres, så det fremgår, at ved arealoverførsel mellem jordbrugsejendomme gælder der ikke længere et krav om forudgående dispensation fra strandbeskyttelseslinjen, ligesom der ikke er nogen begrænsning på arealernes størrelse ved arealoverførsel. De gældende regler i udstykningsloven og i skovloven vil fortsat være gældende svarende til arealoverførsel uden for strandbeskyttelseslinjen, ligesom øvrige regler om naturbeskyttelse m.v. fortsat vil være gældende. Grænsen ”op til 2 ha” gælder alene ved salg.]

e. Andre bemærkninger

Der er udover de ovenfor nævnte bemærkninger kommet forskellige forslag til andre ændringer af lovforslaget:

Småøer – dispensation uden præcedens: Sammenslutningen af Danske Småøer ønsker, at der tilføjes et afsnit i naturbeskyttelsesloven, hvori det bliver præciseret, at tilladelser givet til etablering af forskellige faciliteter i strandbeskyttelseslinjen på småøer ikke kan danne præcedens, men at der skal tages stilling fra sag til sag. På den måde skal man give mulighed for dispensation, hvor kommune og lokalbefolkning er enige om lokale udviklingsinitiativer på småøerne.

Der er allerede efter de gældende regler adgang til en lempeligere dispensationspraksis for de små øer.

Erhvervmæssigt nødvendigt byggeri (landbrug, fiskeri): Landbrug & Fødevarer mener, at bestemmelserne vedr. erhvervmæssigt nødvendigt byggeri i lovforslagets § 8, stk. 1, nr. 7 og § 15a, stk. 1, nr. 6 bør ændres i overensstemmelse med de foreslåede ændringer til modernisering af landbrugsloven, så det er bedriften, der lægges til grund for, hvad der er erhvervmæssigt nødvendigt byggeri med den kommunale indsigt, der også er indeholdt i det nævnte forslag.

Forslaget er ikke behandlet i aftalen og imødekommes derfor ikke.

Læhegn: Landbrug og Fødevarer foreslår at lade kravet om dispensation afløse af en anmeldelsesprocedure, hvor Miljø- og Fødevareministeriet inden for en

kortere periode på fx 14 dage, skal melde tilbage til lodsejer, hvis en ønsket plantning strider mod lovens formål.

Udvidelse af nedlagte landbrugsbygninger, plantning af hække i skel: Gert Johansson ønsker, at det gøres muligt at udvide nedlagte landbrugsbygninger til bolig/ferieboliger/erhverv med 500 m² ligesom i planlovsforslaget - også inden for strandbeskyttelseslinjen, og at der skal kunne plantes hække i skel uden dispensation.

Vingeoverslag: Landbrug & Fødevarer ønsker at det – evt. ved udarbejdelse af vejledning – slås fast, at vingeoerslag fra vindmøller placeret uden for beskyttelseszonerne ikke kræver dispensation.

Ændring af naturbeskyttelseslovens § 3: Praktiserende Landinspektørers Forening foreslår at tilføje en undtagelsesbestemmelse til naturbeskyttelseslovens § 3 om beskyttede naturområder og foreslår en ændring af planlovens § 11a om de ændringer, en kommuneplan skal indeholde retningslinjer for.

Genopførelse på eksisterende sokkel: Landbrug og Fødevarer mener, at det skal være muligt, at også andre bygninger end en bolig kan genopføres på fundamentet uden dispensation, hvis der er tale om en bygning af tilsvarende størrelse og udformning som den tidligere.

Vedligeholdelse af bygninger og omkringliggende areal og øgning af bygningshøjde: Dansk Land- og Strandjagt ønsker at kunne vedligeholde og øge bygningshøjden uden dispensation. Dansk Industri ønsker mulighed for at måtte fjerne fygesand og lignende på arealer ved siden af anlægget uden dispensation. Det kan også være fjernelse af naturlig opvækst af træer og buske lige omkring anlæggene.

Ad forslaget fra Dansk Industri bemærkes, at fjernelse af bevoksning ikke kræver dispensation, forudsat der ikke sker terrænændringer.

De øvrige forslag er ikke behandlet i aftalen og imødekommes derfor ikke.

2. Sø- og åbeskyttelseslinje

Flere muligheder for anlæg

Sorø Kommune ønsker flere udviklingsmuligheder inden for sø- og åbeskyttelseslinjen og anbefaler, at planlovens forsøgsordning udvides, så de også gælder projekter ved søer i/ved mindre værdifulde skove og i færdiggravede råstofgrave. Dette vil give mulighed for vækst i hele landet og ikke kun langs kysterne. Dette er naturligvis under forudsætning af en lokal planlægning med afvejning af interesser i forhold til benyttelse, beskyttelse, lodsejere, andre interessenter mv.

Sorø Kommune foreslår endvidere ændring af reglerne om reklameskiltning i erhvervsområder i det åbne land.

Sorø Kommunes forslag er ikke behandlet i aftalen og imødekommes derfor ikke. Som led i aftalen gennemføres et serviceeftersyn vedrørende regler for skiltning i det åbne land. Når resultatet heraf foreligger, vil aftaleparterne drøfte mulige initiativer.

Adgangsmuligheder og beskyttelseslinjer

Københavns Kommune ønsker mulighed for, at også bygningsdele over terræn, som f.eks. altaner og tagterrasser gøres mulige inden for sø- og åbeskyttelseslinjen.

Danmarks Idrætsforbund ønsker naturbeskyttelseslovens § 24 ændret til også at omfatte offentlighedens adgang langs sø og å fra vandsiden.

Danske Handicaporganisationer ønsker, at de samme dispensationsmuligheder til etablering af tilgængelige adgangsforhold og gangstier som på strandene bør gælde inden for sø- og åbeskyttelseslinjen.

Landbrug & Fødevarer ønsker en lempet dispensationsadgang til dyrkning af juletræer svarende til andre landbrugsafgrøder og mulighed for plantning af læhegn inden for sø- og åbeskyttelseslinjen.

Som led i aftalen gennemføres et servicetjek af administrationspraksis vedrørende naturbeskyttelseslovens beskyttelseslinjer. Resultatet heraf forventes at foreligge i 2017.

Der ændres med forslaget ikke på reglerne om offentlighedens adgang til naturen.